

Hun partij (zij telde toen misschien omstreeks vijfduizend leden) werd in juni '40 verboden.

In de zomer van dat jaar leek Groot-Brittannië in dodelijk gevaar te verkeren – in Australië was het effect dat grote aantallen vrijwilligers zich kwamen aanmelden voor de militaire dienst. Drie infanterie-divisies werden naar het Midden-Oosten, een vierde werd naar Singapore gezonden. Overigens was in de jaren '40 en '41 in Australië nog niet sprake van een de gehele samenleving bepalende oorlogsinspanning (gerantsoeneerd was er alleen de benzine) – het daardoor ontstane onbehagen en de weerstanden die de voor hooghartig doorgaande Menzies had gewekt, leidden ertoe dat het bewind van de *United Australian Party* en de *Country Party* in het parlement de steun verloor van twee onafhankelijken die op de wip zaten; begin oktober '41 werd Menzies' bewind vervangen door een van de *Labour Party*. Premier werd nu John Curtin ('*Honest John*'), een weinig flamboyante maar zeer vasthoudende figuur wiens persoonlijkheid ook zijn tegenstanders respect inboezemde.

Zijn regering was het die in december '41 verrast werd door Pearl Harbor en, sterker misschien nog, door de ondergang van de '*Prince of Wales*' en de '*Repulse*', waardoor, zo leek het, Groot-Brittannië niet meer bij machte was, Australië effectief te verdedigen. '*Australia looks to America*', verklaarde Curtin eind december '41.¹ Niet dat Amerika in eerste instantie veel te bieden had! De Japanners rukten onweerstaanbaar op; drie weken na de val van Singapore, 15 februari '42 (een gebeurtenis die Australië diep schokte), hadden zij vrijwel heel Nederlands-Indië in handen – zou nu Australië aan de beurt zijn?

Het land, beter: het werelddeel, leek, dunbevolkt als het was², onverdedigbaar. Speciaal gold dat voor het gehele noorden dat niet eens een spoorwegverbinding had. Wel liep van Darwin uit (zie kaart II op pag. 17) een smalspoorweg 500 km zuidwaarts en uit het zuidoosten, waar ca. vijf van de zeven miljoen Australiërs woonden en waar grote steden als Sydney, Melbourne en Adelaide en de federale hoofdstad Canberra lagen, een tweede smalspoorweg 1500 km noordwaarts, maar de eindpunten van die twee lijnen die in het enorme woestijngebied van Centraal-Australië lagen, waren slechts verbonden door een grintweg van 1000 km lengte. Aan de oostkust had Brisbane goede verbindingen

¹ Aangehaald door G. C. Bolton in *A new history of Australia* (1974), p. 466. ² Bij eenzelfde bevolkingsdichtheid als Australië zou Nederland in '40 tachtigduizend inwoners hebben gehad in plaats van negen miljoen.